

Dr. VERONICA REBREANU

TEORIA GENERALĂ A DREPTULUI

Suport pentru orele de seminar

Ediția a 2-a, revizuită și adăugită

Copyright©2022 Editura Hamangiu SRL

Editură de prestigiu recunoscut în domeniul științelor sociale CNATDCU

Toate drepturile rezervate Editurii Hamangiu

Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată

fără acordul scris al Editurii Hamangiu

Editura Hamangiu:

Str. Mitropolit Filaret nr. 39-39A, Sector 4, București, O.P. 5, C.P. 91

Tel./Fax: 021.336.04.43; 031.805.80.21; Vânzări: 021.336.01.25;

031.425.42.24

E-mail: redactia@hamangiu.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**REBREANU, VERONICA****Teoria generală a dreptului : suport pentru orele de seminar** / dr. Veronica Rebreanu. - Ed. a 2-a, reviz. și adăug.. - București : Editura Hamangiu, 2022

Conține bibliografie

ISBN 978-606-27-2141-1

CUPRINS

PRECIZĂRI PRELIMINARE	1
------------------------------	----------

TEME

TEMA 1. Etimologia, accepțiunile și sensurile termenului „drept”	31
TEMA 2. Conceptul și definiția dreptului	39
TEMA 3. Știința dreptului – științele juridice	43
TEMA 4. Teoria generală a dreptului	47
TEMA 5. Normativitatea juridică	51
TEMA 6. Metode de cercetare științifică a dreptului	54
TEMA 7. Factorii de determinare a dreptului/ Izvoarele materiale ale dreptului	59
TEMA 8. Principiile dreptului	64
TEMA 9. Constantele dreptului	67
TEMA 10. Etimologia, sensurile și definiția termenului „stat”	70
TEMA 11. Constantele statului	73
TEMA 12. Sistemul dreptului	76
TEMA 13. Norma juridică	80
TEMA 14. Izvoarele formale ale dreptului	100
TEMA 15. Acțiunea normei juridice în timp, spațiu și asupra persoanelor	104
TEMA 16. Tehnica juridică – tehnica normativă – tehnica legislativă – legistica formală	113
TEMA 17. Tehnica legislativă sau tehnica juridică normativă	116
TEMA 18. Interpretarea normei juridice	120
TEMA 19. Transpunerea în practică a normelor juridice / realizarea dreptului	125
TEMA 20. Raportul juridic	132
TEMA 21. Răspunderea juridică	138

TEMA 22. Câteva elemente privind instituțiile și profesiile juridice	144
---	-----

ANEXE

ANEXA NR. 1. Legea nr. 24 din 27 martie 2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative	151
ANEXA NR. 2. Monitorul Oficial al României	176
ANEXA NR. 3. Monitorul Oficial al României, Partea I, pagina 1 – MODEL	184
ANEXA NR. 4. Legea nr. 303 din 28 iunie 2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor – <i>extras</i>	185
ANEXA NR. 5. Legea nr. 304 din 28 iunie 2004 privind organizarea judiciară – <i>extras</i>	193
ANEXA NR. 6. Legea nr. 134/2010, republicată – Codul de procedură civilă – <i>extras</i>	205
ANEXA NR. 7. Legea nr. 51 din 7 iunie 1995, republicată, pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat – <i>extras</i>	224
ANEXA NR. 8. Legea notarilor publici și a activității notariale nr. 36 din 12 mai 1995, republicată – <i>extras</i>	234
ANEXA NR. 9. Legea nr. 514 din 28 noiembrie 2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic (modificată și completată prin Legea nr. 246 din 22 iunie 2006) – <i>extras</i>	254
ANEXA NR. 10. Legea nr. 192 din 16 mai 2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator (cu modificările și completările ulterioare) – <i>extras</i>	257
ANEXA NR. 11. Decizia nr. 657 din 17 octombrie 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a sintagmei „pe bază de abonament”, cuprinsă în art. 84 alin. (3) din Legea educației naționale nr. 1/2011	263
ANEXA NR. 12. EXEMPLE DE CHESTIONAR TEST PENTRU EXAMEN – ZI (prima prezentare la examen <i>examen</i>)	271
ANEXA NR. 13. EXEMPLE DE CHESTIONAR TEST PENTRU EXAMEN (Forma de învățământ I.D. – prima prezentare la examen)	281
ANEXA NR. 14. Exemple de enunțuri greșite	293

TEORIA GENERALĂ A DREPTULUI

Precizări preliminare

Titular disciplină: **Lector dr. REBREANU VERONICA**
Asistent: **Av. drd. ILYES ZSOLT**

Aspecte generale privind disciplina
TEORIA GENERALĂ A DREPTULUI

Teoria generală a dreptului (TGD) este o ramură a științelor juridice, o știință de sinteză, fundamentală în raport cu celelalte ramuri ale științelor juridice.

Disciplina *Teoria generală a dreptului* (în continuare TGD) este o disciplină de bază în familiarizarea studenților cu terminologia juridică, cu gândirea juridică, cu fenomenul juridic în general; se studiază la Facultatea de Drept a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, în anul I.

Începând cu anul universitar 2011/2012, trei ani la rând, s-a predat în anul I, semestrul I – TGD, și în anul IV de studiu, semestrul I, în vederea extinderii studiului fenomenului juridic, ca o continuare a TGD, s-a predat disciplina opțională *Tendințe contemporane în studiul dreptului*.

Începând cu anul universitar 2014/2015, predarea disciplinei **Teoria generală a dreptului** se realizează în anul I de studiu pe parcursul a două semestre, astfel:

– semestrul I, **Teoria generală a dreptului** (prescurtată TGD), disciplină fundamentală, obligatorie – cu accent pe aspectele normative – Cod: **DLR 1101** – 6 credite;

– semestrul al II-lea, **Probleme speciale de teoria generală a dreptului** (prescurtată **PS.TGD**), disciplină opțională – cu accent pe aspectele analitice – Cod: **DLR 1278** – 4 credite.

1. Obiectul disciplinei

Teoria generală a dreptului (TGD) este o disciplină de învățământ universitar cu caracter teoretic-fundamental care studiază

Tema 1

Etimologia, accepțiunile și sensurile termenului „drept”

Etimologia termenului „drept”

Accepțiunile termenului „drept”:

- din punct de vedere fizic
- din perspectivă filosofică
- în diferite expresii uzuale
- din perspectivă juridică

Obiective urmărite:

- ☐ Pentru început, se așteaptă ca răspunsurile formulate de proaspeții studenți să scoată la iveală, înainte de a primi vreo informație din partea profesorilor de la Facultatea de Drept, nivelul de cunoaștere și înțelegere al studenților cu privire la ce, cum, pentru ce există dreptul și dacă este o prezență imperioasă în societatea umană;
- ☐ Înțelegerea și fixarea sensurilor cu care este utilizat termenul drept în limbajul juridic.

Întrebări și teste de auto-verificare

1. Definiți și analizați noțiunea de drept obiectiv.

2. Notăți cu „x” răspunsul corect din următorul enunț. Completați spațiul liber dacă este cazul:

Dreptul obiectiv este:

- () ansamblul normelor juridice care reglementează raporturi nepatrimoniale;
- () ansamblul normelor juridice care reglementează exclusiv raporturi din sfera existenței sociale obiective;
- () ansamblul normelor sancționate, instituite și aplicate de organele statului, norme care au un caracter obligatoriu și care, dacă nu sunt respectate, atrag _____

3. Notați cu „x” răspunsul/răspunsurile corecte din următorul enunț:

Dreptul pozitiv:

- ☐ reprezintă totalitatea normelor care se aplică la un moment dat într-un stat;
- ☐ face parte din dreptul privat al unui stat de drept;
- ☐ este echivalentul conceptului de drept subiectiv;
- ☐ este determinat exclusiv de cadrul economic și de factorul religios.

4. Notați cu „x” răspunsurile corecte din următorul enunț.

Dreptul pozitiv:

- ☐ reprezintă totalitatea normelor care se aplică la un moment dat într-o anumită societate;
- ☐ conține și norme juridice în vigoare din dreptul privat al unui stat;
- ☐ nu este dreptul în accepțiunea filosofică;
- ☐ este celula de bază a dreptului.

5. Notați cu „x” răspunsurile corecte din următorul enunț.

Dreptul pozitiv este:

- ☐ ansamblul normelor care reglementează raporturi (conduite, acțiuni, fapte etc.) care sunt în concordanță cu interesele și valorile sociale ale acelei societăți;
- ☐ ansamblul normelor juridice în vigoare la un moment dat într-un anumit stat;
- ☐ conține și norme juridice în vigoare din dreptul privat al unui stat;
- ☐ ansamblul normelor juridice care obligă sau impun anumite conduite pozitive.

6. Notați cu „x” răspunsurile corecte din următorul enunț.

Drepturile subiective:

- ☐ sunt limitate ca număr;
- ☐ se pot exercita doar în temeiul normelor dreptului obiectiv;
- ☐ pot reprezenta prerogativa unei persoane de a deține un bun oarecare;
- ☐ desemnează doar normele cuprinse în tratatele și convențiile internaționale.

7. Notați cu „x” răspunsul corect din următorul enunț. Completați spațiul liber dacă este cazul.

Dreptul subiectiv este:

- ☐ prerogativa sau îndrituirea unui subiect concret într-un raport juridic concret, respectiv ceea ce poate pretinde de la celălalt/ceilalți subiecți din cadrul aceluiași raport juridic, în virtutea dreptului _____;
- ☐ ansamblul normelor juridice care reglementează raporturile patrimoniale și/sau nepatrimoniale dintre subiectele persoane fizice sau juridice la un moment dat într-un anumit stat;
- ☐ ansamblul normelor prin care se stabilesc drepturile și obligațiile subiectelor unui raport juridic.

8. Notați cu „x” răspunsul corect din următorul enunț. Completați spațiul liber dacă este cazul.

Dreptul subiectiv este:

- ☐ ansamblul normelor juridice care reglementează raporturile patrimoniale și/sau nepatrimoniale dintre subiectele persoane fizice sau juridice;
- ☐ prerogativa sau îndrituirea unui subiect concret într-un raport juridic concret de a deține un bun, de avea o anumită conduită sau de a pretinde din partea celui alt subiect al raportului juridic concret să aibă o anumită conduită (ce poate consta în a _____, a _____ sau a _____), în virtutea dreptului _____;
- ☐ prerogativele juridice prin care se stabilesc drepturile și obligațiile subiectelor unui raport juridic.

9. Notați cu „x” răspunsurile corecte privind **dreptul material**:

- ☐ i se mai spune drept substanțial;
- ☐ cuprinde categoriile de norme ce reglementează proceduri, modalități, mijloace de aplicare a dreptului;
- ☐ cuprinde ansamblul categoriilor de norme juridice care au un conținut normativ propriu-zis;
- ☐ cuprinde inclusiv norme de drept privind bunurile materiale.

10. Notați cu „x” răspunsul/răspunsurile corecte din următorul enunț.

Dreptul material:

- () reprezintă totalitatea normelor existente la un moment dat în stat;
- () studiază raporturile dreptului cu alte științe;
- () stabilește conduite, acțiuni ale subiecților de drept din cadrul unui raport juridic;
- () este facultatea unui subiect de drept de a-și valorifica drepturile patrimoniale/materiale.

11. Din enunțurile de mai jos, notați cu „x” varianta care considerați că exprimă accepțiunea sau sensul termenului de **drept subiectiv** și cu „xx” pe cea care corespunde accepțiunii de **drept pozitiv**:

- () exprimă prerogativa (îndrituirea) unui subiect concret într-un raport juridic concret;
- () ansamblul normelor juridice prin care se stabilesc drepturi, obligații, conduite etc. pentru persoane fizice, ca subiecte ale unui raport juridic;
- () ansamblul normelor juridice care reglementează raporturi patrimoniale dintre subiectele unui raport juridic;
- () ansamblul normelor juridice care reglementează o conduită pozitivă;
- () ansamblul normelor juridice în vigoare la un moment dat.

12. Notați cu „x” răspunsul/răspunsurile corecte din următorul enunț.

Dreptul procedural:

- () este posibilitatea unei persoane de a face ceva, de a acționa, în temeiul dreptului obiectiv;
- () reprezintă totalitatea normelor juridice din arhiva unui stat;
- () conține norme juridice care indică modalități și mijloace de aplicare a altor norme juridice;
- () ansamblul normelor procedurale care se află în vigoare.

13. Notați cu „x” răspunsul/răspunsurile incorecte din următorul enunț.

Dreptul obiectiv este format din:

- () dreptul public și dreptul privat;
- () dreptul natural și dreptul subiectiv;
- () dreptul pozitiv material și dreptul pozitiv procedural;
- () nu include și dreptul subiectiv.

14. Notați cu „x” răspunsul/răspunsurile din următorul enunț care nu au legătură cu:

Dreptul public:

- () reprezintă ansamblul normelor juridice care privesc instituțiile statului, în vigoare la un moment dat într-un anumit stat;
- () cuprinde doar norme juridice care au un conținut normativ propriu-zis;
- () este o parte a dreptului dreptul pozitiv;
- () este format din norme juridice imperative.

15. Din enunțurile de mai jos, notați cu (x) varianta care considerați că exprimă accepțiunea sau sensul termenului de **drept obiectiv** și cu (xx) pe cea care corespunde accepțiunii de **drept procesual** sau „procedural”:

- () ansamblul normelor juridice care reglementează raporturi patrimoniale;
- () ansamblul normelor existente într-o societate;
- () ansamblul normelor juridice care reglementează raporturi din sfera existenței obiective;
- () ansamblul normelor instituite și aplicate de organele statului, la nevoie folosindu-se și forța de constrângere;
- () ansamblul normelor juridice cu conținut normativ propriu-zis;
- () ansamblul normelor juridice cu conținut procedural.

16. Ce este **dreptul public** și prin ce se caracterizează?

Care sunt ramurile de drept cuprinse în sfera dreptului public?

17. Ce este **dreptul privat** și prin ce se caracterizează?

Care sunt ramurile de drept cuprinse în sfera dreptului privat?

18. Care este criteriul distincției între dreptul public și dreptul privat?

19. Arătați în ce constă relația dintre dreptul subiectiv și dreptul pozitiv?

20. Există vreo deosebire între dreptul subiectiv și libertate?

21. Corelativ dreptului la viață există libertatea de a muri?

22. Încadrați câteva articole din extrasele de acte normative din ANEXELE nr. 4-9 în accepțiunile juridice cunoscute ale termenului drept.

23. Notați cu „x” răspunsul corect din următorul enunț **Dreptul obiectiv** este:

- () ansamblul normelor juridice care reglementează raporturi dintre persoanele fizice și/sau juridice, precum și dintre ființele umane și alte lucruri;
- () ansamblul normelor juridice care reglementează exclusiv raporturi rezultate în urma unor evenimente;
- () ansamblul normelor juridice dintr-un stat.

Bibliografie selectivă:

- V. REBREANU, *Teoria generală a dreptului. Curs pentru studenții anului I*, ed. a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2022;
- G. BOBOȘ, C. BUZDUGAN, V. REBREANU, *Teoria generală a statului și dreptului*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 2009, p. 15-17;
- V. REBREANU, S.-I. PUȚ, *Teoria generală a dreptului. Suport pentru seminarii*, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2015, republicat în 2016;
- V. REBREANU, *Suport pentru seminarii*, Ed. Argonaut, 2009, 2010;
- M. BĂDESCU, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, ed. a VI-a, revăzută și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2020;
- L. BARAC, *Elemente de teoria dreptului*, ed. a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2009;
- A. BLEOANCĂ, *Teoria generală a dreptului*, ed. a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2018;
- I. CETERCHI, I. CRAIOVAN, *Introducere în teoria generală a dreptului*, Ed. All Beck, București, 1999;
- I. CRAIOVAN, *Tratat de teoria generală a dreptului*, ed. a III-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, Colecția tratate, București, 2015;
- M. DJUVARA, *Teoria generală a dreptului*, Ed. ALL, București, 1994;
- I. DOGARU, D.C. DĂNIȘOR, G. DĂNIȘOR, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Științifică, București, 1999;
- H.L.A. HART, *Conceptul de drept*, CEU PRESS, Ed. Sigma, Chișinău, 1999;
- I. MICESCU, *Curs de drept civil*, Ed. All Beck, Ed. Seria Juridica, Colecția Restitutio, București, 2000, p. 49-54;
- G. MIHAI, *Teoria Dreptului*, ed. a 3-a, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- R. MOTICA, G. MIHAI, *Teoria generală a dreptului*, Ed. All Beck, Colecția Juridica, Seria Curs universitar, București, 2001;
- R. PLOSCĂ, *Teoria generală a dreptului*, ed. a 4-a, Ed. C.H. Beck, București, 2015;

- C. POPA, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Lumina Lex, București, 2001;
- N. POPA, *Teoria generală a dreptului*, Ed. All Beck, Colecția Juridica, Seria Curs universitar, București, 2002;
- N. POPA, M.-C. EREMIA, S. CRISTEA, *Teoria generală a dreptului*, ed. a 2-a, Ed. All Beck, București, 2005;
- N. POPA (coord.), E. ANGHEL, C. ENE-DINU, L. SPĂTARU-NEGURĂ, *Teoria generală a dreptului. Caiet de seminar*, ed. a 3-a, Ed. C.H. Beck, București, 2017;
- N. POPA, M.-C. EREMIA, D.-M. DRAGNEA, *Teoria generală a dreptului. Sinteze pentru seminar*, Ed. All Beck, București, 2005, p. 4;
- S. POPESCU, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Lumina Lex, București, 2000;
- I. SANTAI, *Teoria generală a dreptului*, Ed. ALMA MATER, Sibiu, 2011;
- I. SANTAI, *Introducere în teoria generală a dreptului*, Ed. Risoprint, Cluj-Napoca, 2007;
- A. SIDA, *Introducere în Teoria generală a dreptului*, Ed. Vasile Goldiș University Press, Arad, 2004 sau orice ediție ulterioară;
- A. SIDA, D. BERLINGHER, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Vasile Goldiș University Press, Arad, 2007;
- C. TITĂ, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, Ed. Universul Juridic, București, 2020;
- C. TRANDAFIR, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Sitech, Craiova, 2008;
- I. VIDA, I.-C. VIDA, *Teoria generală a dreptului*, Curs universitar, Ed. Universul Juridic, București, 2016;
- C. VOICU, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Lumina Lex, București, 2002;
- R.P. VONICA, *Introducere generală în drept*, Ed. Lumina Lex, București, 2000.